

Biologische effectmonitoring bij vergaande zuivering

Wat, hoe en vooral
waarom?

Jaap Postma
Ecofide

Vroeger ...

Effect van lozing
direct waarneembaar

Effectbeoordeling nog
steeds eenvoudig

Nu ...

- kwaliteit van RWZI-effluent sterk verbeterd en dus
- ecologische effectbeoordeling steeds lastiger

Maar ...

Ecologische effecten zijn er echter nog steeds !

RWZI Swindon (Engeland): 220.000 inwoners (Johnson *et al*, 2019)
lozing op rivier Ray; 80% van debiet (zomers)

Table 1 History of major changes made at Swindon WWTP

Prior to 1991	1991-1998	1999-2008	2008-2014	2015-present
Trickling filter	-----	Activated sludge	-----	
		-----	Phosphate stripping	-----
			-----	--- GAC trial ---

>1977 MaFa monitoring in rivier
>1991 actief slib systeem
>1999 extra P-verwijdering
2008 full-scale granulair actief kool

Macrofauna

- sterkste verbetering na 1991
  - aanvullende verbetering na 1999
  - kokerjuffers en watermijten nemen toe na 2008
- RWZI niet langer dominant, maar één van de factoren

Nederland

Ws Peel & Maasvallei (2011) Effect RWZI-effluent op macrofauna

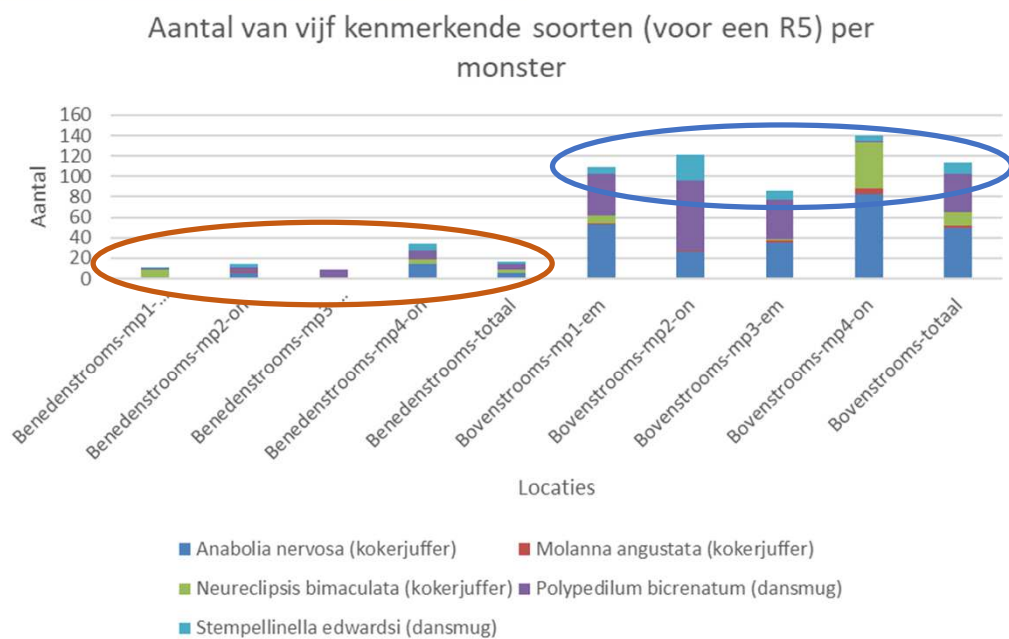
- * niet alle locaties geschikt voor onderzoek (stroming, stuwen etc)
- * Benedenstrooms
  - a) meer dominant negatieve soorten (org belasting) maar ook
  - b) afname kenmerkende soorten, niet indicatief voor org belasting

Nederland

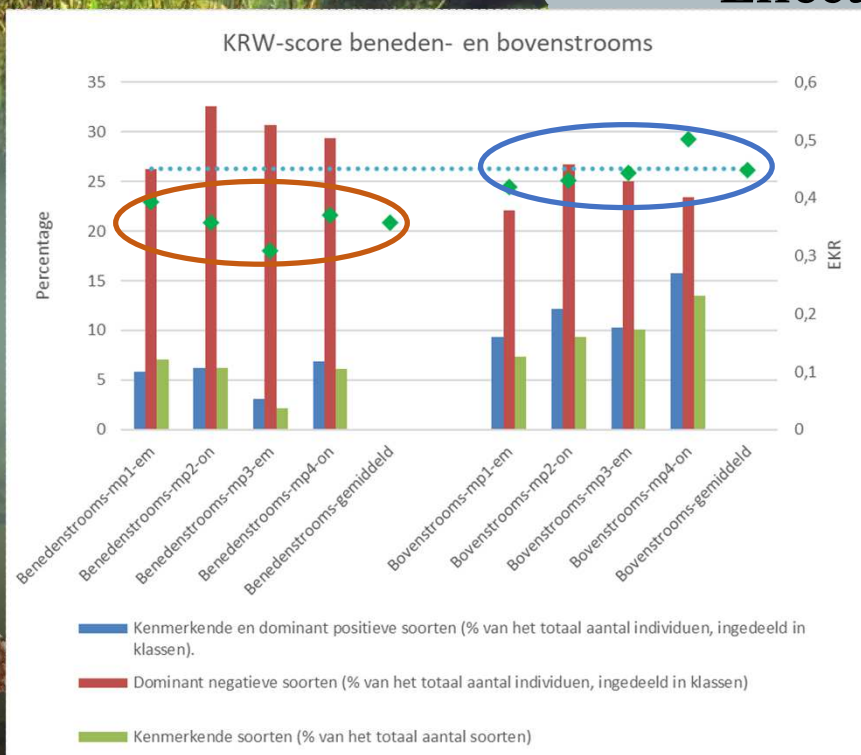
Ws Hunze en Aa's (2020) Effect RWZI Gieten op Hunze

even veel soorten, maar
bovenstrooms meer kenmerkende soorten

Nederland

Ws Hunze en Aa's (2020) Effect RWZI Gieten op Hunze

even veel soorten, maar
bovenstrooms meer kenmerkende soorten

Bovenstrooms 0,1 hogere EKR

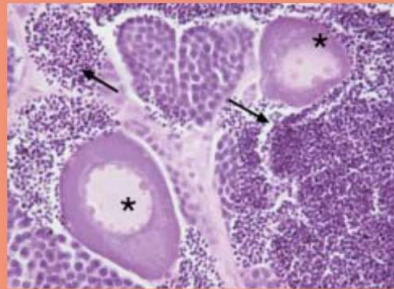
Effect van RWZI en/of stroming?

RWZI: effect van stoffen of saprobie, slib, NH_4^+ ?

Meer specifieke, effectgerichte parameters!

Effectgerichte parameters

Ovotestis

Ovotestis in mannelijke brasem: de vorming van vrouwelijke eicellen (sterretjes) temidden van testisweefsel met spermatozoën (pijltjes). UVA

LOES – Landelijk Onderzoek Estrogene Stoffen (2002)

Blootstelling aan RWZI – effluent in de Dommel
Effluent werd hier weinig verdund

Veldsituatie

- * Sterk verhoogde vitellogenine gehalten in plasma Brasem
- * Vervrouwelijking in 30% van de mannelijke Brasem

Laboratorium

- * Zebravis ELS-test - groter aandeel van juvenielen wordt vrouw

8 andere regionale wateren (2003)

- * 50% van de locaties laat ook (enig) effect zien

Effecten vergaande zuivering

RWZI Langwiese (Duitsland)

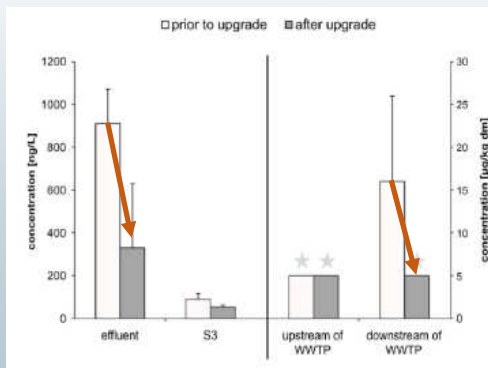
- RWZI voor 170.000 i.e.
- <2013 actief slib, chem. defosfatering en zandfilter
- Sinds 2013 full-scale poederkool

Effecten vergaande zuivering

RWZI Langwiese (Duitsland) (>2013)

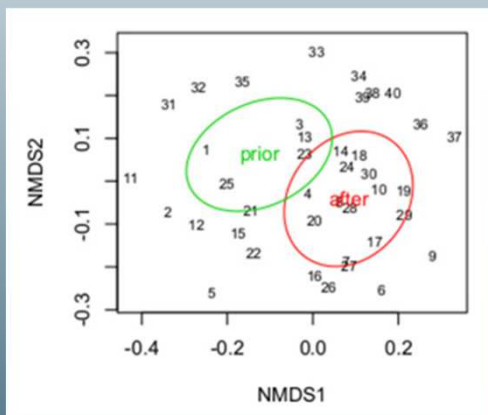

Chemie: - 60-90% lagere diclofenac conc in effluent én
- lagere diclofenac concentraties in regenboogforel

In vitro: - lager effect in effluent voor genotox, dioxine, oestrogeen

In vivo: - benedenstrooms betere ontwikkeling van zebravis larven
- in effluent kleiner effect op reproductie van slak
- beekforel: minder afwijkingen in lever, kieuwen en nieren

MaFa: - herstel gevoelige macrofauna zoals steenvliegen, haften en kokerjuffers

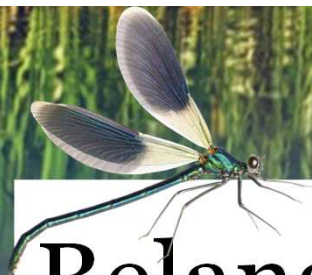

Handreiking biol. effectbeoordeling bij vergaande zuivering van RWZI-effluent

Uitgangspunten en basis principes (versie 0.7; 2020)

- * Monstername cf. methodiek chemische monsters (48 uur, debiet proportioneel, DWA)
- * Extractie van 6 liter met LVSPE (i.p.v. XAD of passive samplers)
- * Selectie van bioassays met 5 criteria
  - meetbare respons in regulier effluent
  - meetbare respons in vergaand gezuiverd effluent (berekening % afname)
  - relevant voor ecologische effecten in ontvangend oppervlaktewater
  - eenvoudig toepasbaar, analytisch betrouwbaar en niet te duur
  - bioassays binnen de set moeten elkaar onderling versterken
- * Selectie was voorlopig omdat aantal meetresultaten nog beperkt was.

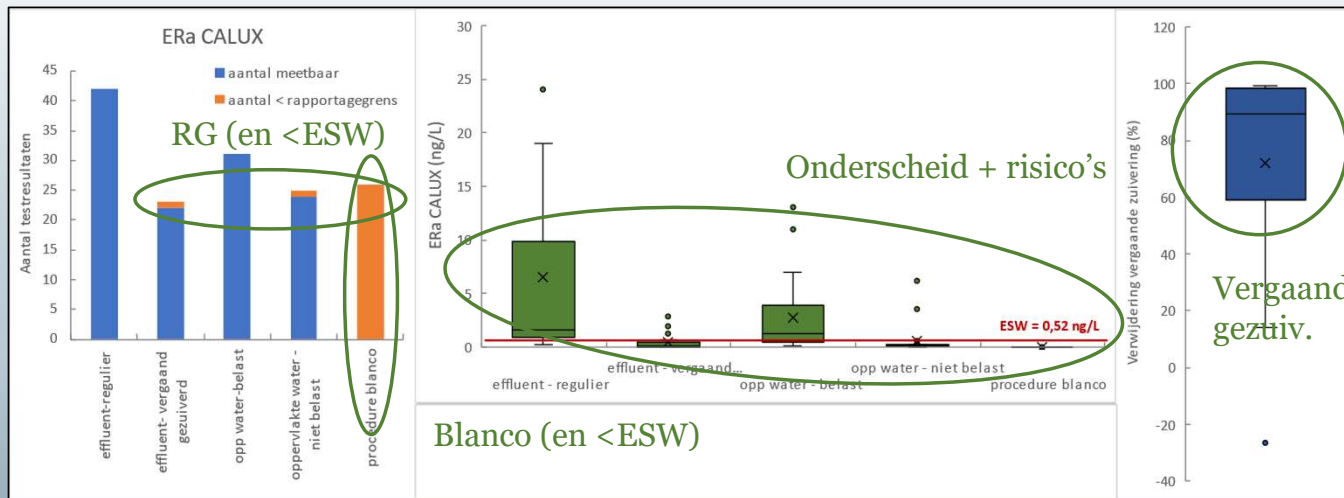
Belangrijkste wijzigingen **versie 0.8, 2023**

Versie 0.7	Versie 0.8
Microtox, Daphnia, PAH-Calux, ER-Calux, PXR-Calux, GR-Calux oxidatief: P53-Calux (-S9)	Microtox, ~~Daphnia~~ , PAH-Calux, ER-Calux, PXR-Calux, ~~GR-Calux~~ oxidatief: P53-Calux (- en + S9)
LVSPE	Multi-SPE
Extractie 6 liter	Extractie 4 liter
-	Andere eenheden voor Cytotox en P53-Calux (μg ref stof/l ipv TU)
-	Achtergrond informatie

ER-Calux

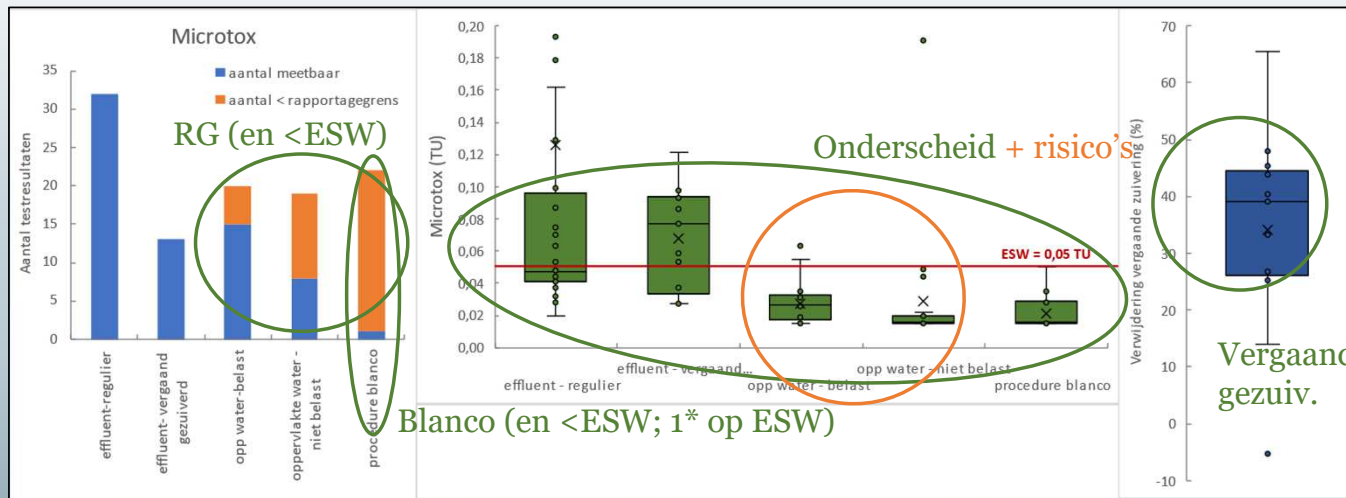

Onderbouwing ESW vanuit SSD
Handhaven

Daphnia

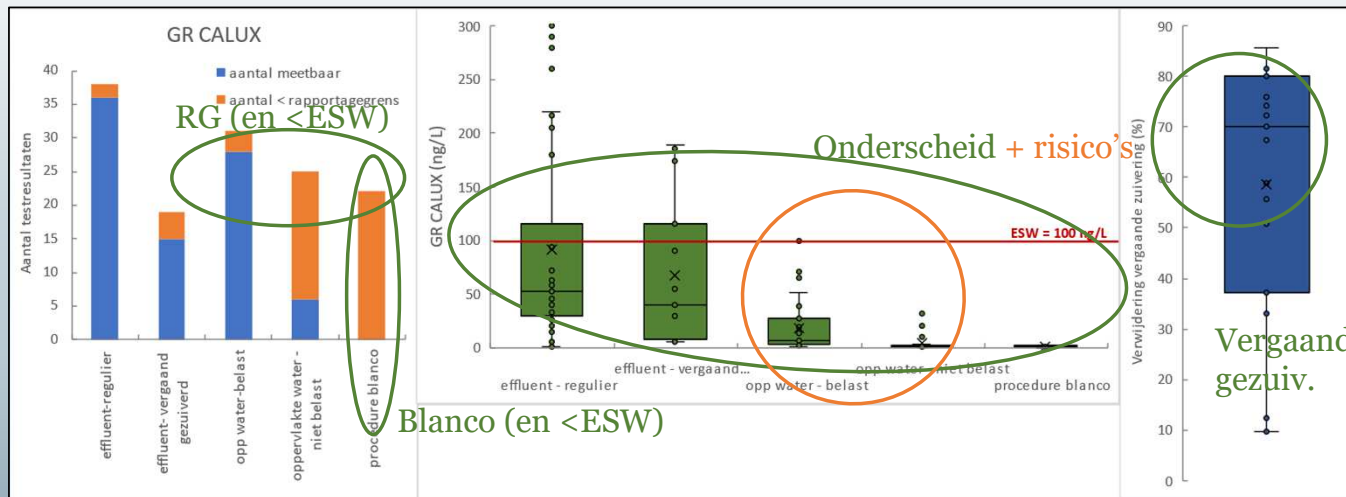

Onderbouwing ESW vanuit theorie (verschil acute en chron. effecten)
Niet handhaven (geen effecten in opp water)

GR-Calux

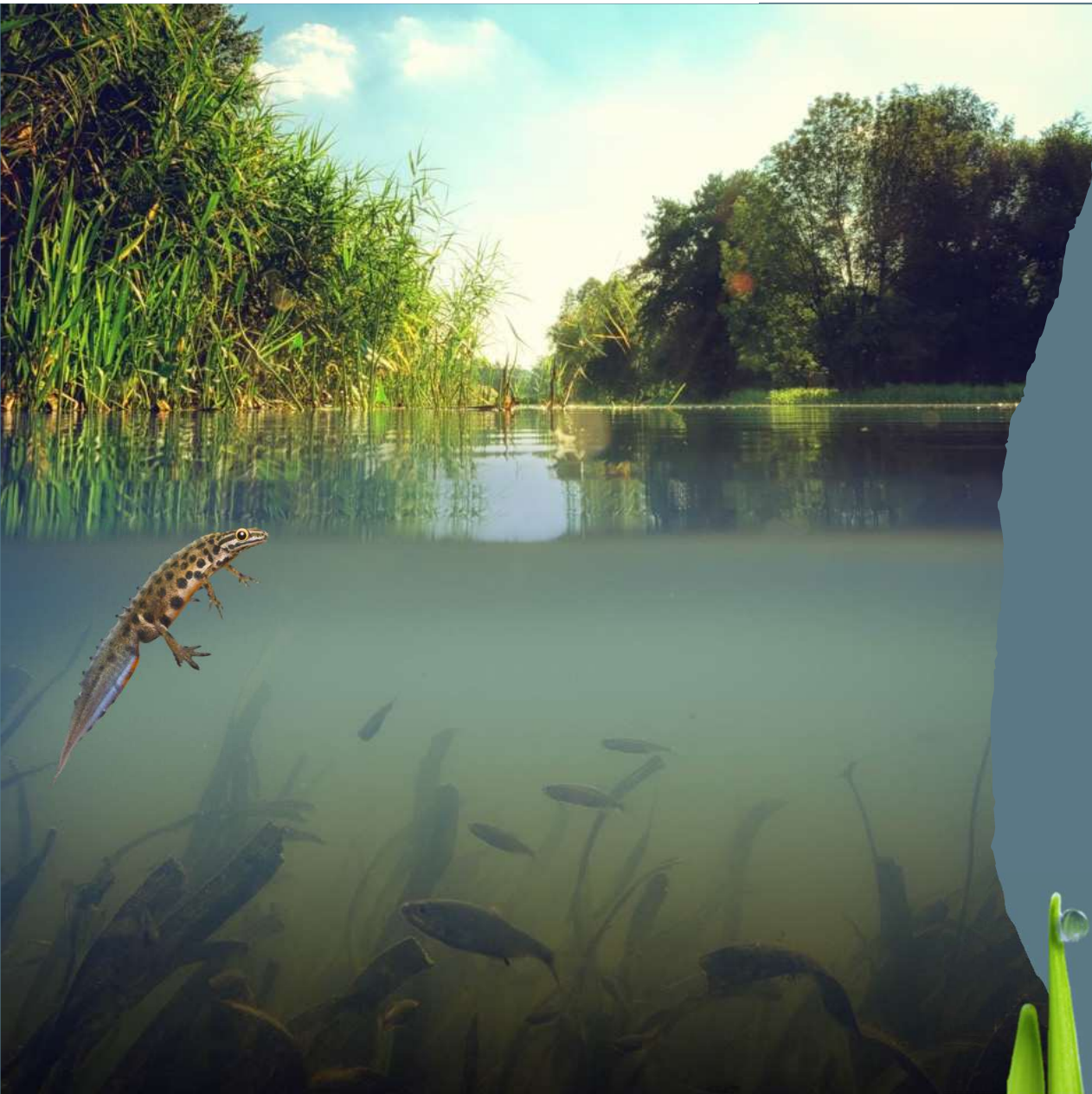

Onderbouwing ESW

ESW = LOEC, maar LOEC lijkt onrealistisch laag (SSD: 2000-3000 ng/l)

Niet handhaven (geen effecten in opp water)

Vragen ?

